

К.Д. Герасименко

А.С. Шиманська

Політичні відносини Богдана Хмельницького з Василем Лупулом

КЗ «Подільський науково-технічний ліцей для обдарованої молоді»

Анотація

У даній статті розповідається про могутнього гетьмана України, який намагався об'єднатися з Молдавією. Спочатку Богдан Хмельницький вчинив похід на цю країну прийнявши пропозицію калги Крим-Гірея. Потім уклав договір про політичний союз з Василем Лупулою, який передбачав одруження Тиміша Хмельницького з Розандою Лупулою. Також не одноразово Тиміш Хмельницький разом із козацьким загоном намагалися повернути престол Василю Лупулі, проте останній такий похід призвів до загибелі самого ж Т. Хмельницького. Та гетьман України все ж так уклав мирний договір з Молдавією.

Ключові слова: переломний період, перший вдалий похід на Молдавію, політичний союз, шлюб, втрата престолу, загибель, мирний договір.

Abstract

This article is about a powerful hetman of Ukraine who tried to unite with Moldova. Initially, Bohdan Khmelnytsky made a campaign trip to this country by accepting the proposal of the kalga Krum-Giray. He then entered into an agreement on a political alliance with Vasily Lupula, which envisioned Timish Khmelnytsky's marriage to Rosanda Lupula. Also, more than once Timish Khmelnytsky together with the Cossack detachment tried to regain the throne of Vasyl Lupuli, but the last such campaign led to the death of T. Khmelnytsky himself. However, the hetman of Ukraine still concluded a peace treaty with Moldova.

Keywords: turning point, first successful march to Moldova, political union, marriage, loss of the throne, death, peace treaty.

На думку багатьох істориків саме Богдан Хмельницький був наймогутнішим та найкращим гетьманом України майже впродовж усієї її історії. Тому й він зміг у переломний період для України не тільки відчутти напрям суспільного поступу, а й згуртувати передові сили суспільства іноземних партнерів, щоб спрямувати їх на боротьбу за незалежність Української держави.

У роки Національно-визвольної війни Богдан Хмельницький разом із сином здійснили не один похід на Молдавське князівство.

Коли Україна перебувала у складних міжнародних обставинах, Богдан Хмельницький був змушений прийняти пропозицію калги Крим-Гірея - все ж таки вчинити похід на Молдову.

На той час Молдавія перебувала у васальній залежності від Оттоманської Порти, але й була в дружніх відносинах з Річчю Посполитою. І як відомо, у 1648 році прибули послы Богдана Хмельницького до Молдови і зажадали не пропускати втікаючих з України купців та шляхтичів.

Лупул, на жаль, вів подвійну гру, залишаючись прихильником Польщі. Саме тому влітку, у серпні-вересні 1650 року, Богдан Хмельницький вчиняє перший й досить вдалий похід до міста Ясси - столиці Молдавії. Перед цим близько тридцяти-шістдесяті тисяч українців та стільки ж татар переправилися в околицях м. Ямпіль через річку Дністер, залишивши тут 2 полки. Гетьман став табором біля р. Владник, а Крим-Гірей на Цецорському полі, де передові підрозділи українців і татар оволоділи Яссами.

Господар Молдовії Василь Лупул уклав договір про політичний союз, який передбачав одруження його доньки Домни-Розанди Лупул із сином гетьмана Тимошем Хмельницьким. Також він погодився відмовитися від проведення антиукраїнської політики.

Й саме заради зміцнення політичних зв'язків з цією державою було домовлено про шлюб сина Хмельницького – Тимоша та доньки Лупула – Розанди.

(https://www.pslava.info/SubotivS_20090125Subotiv12,125437.html)

Розанда Лупул та Тиміш Хмельницький у шлюбі

У квітні 1653 року Василь Лупул втрачає власний престол внаслідок державного перевороту. Отож, він звертається до гетьмана України, який відправив Тимоша Хмельницького разом з 8-тисячним загоном козаків, щоб ті повернули владу свату Б. Хмельницького.

Після чого Василь Лупул умовляє Тимоша про похід проти Валахії, що на превеликий жаль, став приводом для повернення антиукраїнської коаліції Трансильванії, Валахії та Речі Посполитої. Згодом Молдовське князівство приєднується до антиукраїнської коаліції внаслідок втрати престолу В. Лупула у липні 1653 р.

Знову ж таки, Б. Хмельницький відправляє сина уже з 6-тисячним загоном на допомогу свату у серпні-вересні 1653 року. Проте цього разу похід закінчився не тільки поразкою, але й смертю Тимоша Хмельницького. Після чого гетьман України все ж таки уклав мирний договір з Молдавією, воєводою цієї країни уже був Стефан Георгіца.

Висновки: отже, Богдан Хмельницький був гарним гетьманом для своєї держави. Він уклав політичний союз із Молдовським політичним лідером Василем Лупулом, завдяки одруженню Тимоша Хмельницького та Розанди Лупул. Гетьман України та його син Тиміш неодноразово допомагали В. Лупулу повертати трон та владу, що не можна сказати про самого гетьмана Молдавії. Той вів подвійну та нечесну гру, залишаючись прихильником Польщі. Під час останнього походу проти Валахії Тиміш Хмельницький уже не повернувся на Батьківщину, загинувши там. Також повернулася антиукраїнська коаліція. Отже, виходить, що Богдан Хмельницький зміг остаточно об'єднатися з Молдавією аж наприкінці Національно-визвольних повстань.

«СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ»

1. Брехуненко В. Богдан Хмельницький / В. Брехуненко. – Київ : ПП Наталія Брехуненко, 2007. – 68 с
2. Дипломатична служба Богдана Хмельницького // Енциклопедія історії України. – Київ, 2004. – Т. 2. – С. 387.
3. Коваленко С. Хмельницький Тимофій // Україна під булавою Богдана Хмельницького. Енциклопедія у 3-х томах. — Том 1. — К. : Стікс, 2007.
4. Мицик Ю. Незнаний лист Тимофія Хмельницького // Український історичний журнал. - 1984. -№ 1. - С. 128-130.
5. Мицик Ю. Політичні концепції Богдана Хмельницького: деякі аспекти реалізації// Доба Богдана Хмельницького. - К., 1995. - С. 25-39.
6. Яковенко Н. Вступ до історії. - К., 2007. - 375 с.

Герасименко Катерина Дмитрівна – учениця 8-ФХ класу Подільського науково-технічного ліцею для обдарованої молоді, м. Вінниця, gerasymenko3333@gmail.com

Шиманська Анастасія Сергіївна – вчитель історії Подільського науково-технічного ліцею для обдарованої молоді, м. Вінниця, pani.shymanska@gmail.com

Gerasymenko Kateryna Dmytrivna - student of 8-FH class of the Podilskiy scientific and technical lyceum for the gifted young people, Vinnytsya, gerasymenko3333@gmail.com

Shymanska Anastasiia Serhiivna – teacher of history of the Podilskiy scientific and technical lyceum for the gifted young people, Vinnytsya, pani.shymanska@gmail.com

